

Utlåtande 2017:234 RII (Dnr 106-1875/2016)

Skyskrapa i trä

Motion av Jonas Naddebo och Christina Linderholm (båda C)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Jonas Naddebo och Christina Linderholm (båda C) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att staden behöver förtätas och växa på höjden för att få fram fler bostäder och skapa underlag för kollektivtrafik. Motionärerna menar att skyskrapor i trä är yteffektivt och hållbart för miljön, billigare än stål och betong, samt genererar mindre buller i konstruktionsfasen.

Motionärerna föreslår att staden utreder möjligheten att påbörja byggnation av Trätoppen, en skyskrapa i trä som en påbyggnad på parkeringshuset Parkaden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rådet till skydd för Stockholms skönhet, Hufvudstaden AB och YIMBY Stockholm. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har inkommit med ett

gemensamt svar. YIMBY Stockholm har avstått från att svara och Samfundet S:t Erik har inkommit med ett spontansvar.

Stadsledningskontoret menar att om det skulle bli aktuellt kan frågan om en påbyggnad prövas inom gängse stadsbyggnadsprocess. Stadsledningskontoret konstaterar dock att Parkaden anses ha högsta bevarandevärde och har därför blåklassats av stadsmuseet.

Exploateringsnämnden är positiv till att bygga både höga hus och trähus, men ställer sig avvaktande till en påbyggnad på Parkaden.

Kulturnämnden anser att förslaget att bygga en skyskrapa på parkerings- och affärshuset Parkaden är olämpligt.

Stadsbyggnadsnämnden är positiv till att bygga både höga hus och trähus, men ställer sig avvaktande till en påbyggnad på Parkaden.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det inte behöver tas fram något nytt skyskrapeprogram samt att det utifrån stadsmuseets klassning inte är möjligt att bygga en ”trätopp” eftersom det innebär en kraftig förändring av husets hela uttryck.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet menar att motionens förslag att utreda möjligheten att bygga på ett befintligt parkeringshus på en av staden upplåten fastighet med tomträtt inte är möjligt av flera skäl, varför Skönhetsrådet avstyrker motionens förslag.

Hufvudstaden AB ser gärna en framtida påbyggnad av Parkaden, men det måste ske i samklang med befintlig byggnad och med en verksamhet som är kompatibel med den nuvarande. Hufvudstaden välkomnar en vidare dialog med Stockholms stad om hur byggnaden kan utvecklas i framtiden.

Samfundet S:t Erik framför att Parkeringshuset Parkaden, i hörnet Regeringsgatan/Mäster Samuelsgatan, är privatägt (Hufvudstaden AB) och staden kan inte besluta om en påbyggnad. Däremot har staden kontroll över husets kulturhistoriska värden; Parkaden torde vara landets arkitektoniskt mest värdefulla parkeringshus och en påbyggnad är olämplig.

Mina synpunkter

Frågan om ett skyskrapeprogram för Stockholm har tidigare behandlats i motion (utlåtande 2017:109). Där konstaterade jag att vi inte tar fram program eller strategier för specifika hustyper och detta ställningstagande kvarstår. Vi ser idag i Stockholm att höjdskalen förskjuts på platser såsom Kista, Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden. Detta är positivt och höga hus kan vara ett utmärkt sätt att skapa nya landmärken och samtidigt tillföra många bostäder. Även trähusbyggandet är ett viktigt bidrag till den hållbara staden

och något vi kommer se mer av i Stockholm. Innan sommaren 2017 avslutades den trähusävling Stockholm utlyst inom Årstafältet etapp 4.

Vad gäller det specifika förslaget att bygga en skyskrapa är det viktigt att konstatera att Parkaden inte ägs av Stockholms stad utan av en privat fastighetsägare. Skulle en påbyggnad på Parkaden bli aktuell ska det prövas i en sedvanlig planprocess. I en sådan ska bland annat hänsyn tas till husets kulturvärden. Parkaden är blåklassat, alltså den högsta kulturklassningen, vilket ställer stora krav på hänsyn när förändringar ska göras. Det nya programmet för city som nu är ute på samråd anger att ny bebyggelse ska respektera Stockholms siluett och att nya tillägg ska markera viktiga platser i staden. Parkaden är i dagsläget inte att bedöma som en sådan.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2016:124) om skyskrapa i trä av Jonas Naddebo och Christina Linderholm (båda C)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 18 oktober 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) enligt följande.

Hade vi haft yrkanderätt hade vi yrkat att tillstyrka motionen samt därutöver anföra:

För att få fram fler bostäder och skapa underlag för kollektivtrafik behöver staden förtätas och växa på höjden. Att bygga skyskrapor i trä är både yteffektivt, hållbart för miljön, kostnadseffektivt samt genererar mindre buller i konstruktionsfasen. Därför föreslår motionen att staden utreder möjligheten att påbörja byggnation av Trätoppen, en skyskrapa i trä som en påbyggnad på parkeringshuset Parkaden. Det estetiska

bevarandevärdet för Parkaden som uppfördes på 1960-talet finner vi i sammanhanget något överdrivet. Vårt förslag är just att bygga på en skyskrapa i trä som tar höjd på den tidstypiska brutalismen samt utvecklar fasadens nummerföljd. Detta handlar om att bevara och utveckla byggnaden i takt med samtiden, idag behövs fler bostäder än parkeringsplatser. Trähusbyggande är vidare bra ur ett miljö- och hållbarhetsperspektiv och har en lång tradition även i Stockholm. Staden arbetar redan i dag för att försöka öka andelen byggnader av trä, framförallt i nya stadsdelar med miljöprofil.

Vi kan kritiskt konstatera att stadens siluett idag omfattas av de kulturhistoriska riksintressena och att skyskrapan därmed vore svår att bygga. Denna stela ordning där bevarandet av befintlig bebyggelse alltid går före utveckling är inte hållbar på sikt. Vi tror istället att Trätoppen – som hyllats internationellt – skulle kunna bli ett nytt landmärke för ett modernt Stockholm. Skyskrapan skulle inte bara tillföra bostäder till City utan också markera värdet av att bygga högt i trä, ett robust och hållbart material.

Till sist välkomnar vi att fastighetsägaren till Parkaden, Hufvudstaden AB, har utnyttjat möjligheten att yttra sig över motionen. Bolaget välkomnar bland annat grundtanken i att skapa en långsiktig strategi för hur Stockholms innerstad ska förtätas över tid samt välkomnar framtida diskussioner om hur en påbyggnad av Parkaden skulle kunna se ut.

Remissammanställning

Ärendet

Jonas Naddebo och Christina Linderholm (båda C) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att staden behöver förtätas och växa på höjden för att få fram fler bostäder och skapa underlag för kollektivtrafik. Motionärerna menar att skyskrapor i trä är yteffektivt och hållbart för miljön, billigare än stål och betong, samt genererar mindre buller i konstruktionsfasen.

Motionärerna föreslår att staden utreder möjligheten att påbörja byggnation av Trätoppen, en skyskrapa i trä som en påbyggnad på parkeringshuset Parkaden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rådet till skydd för Stockholms skönhet, Hufvudstaden AB och YIMBY Stockholm. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har inkommit med ett gemensamt svar. YIMBY Stockholm har avstått från att svara och Samfundet S:t Erik har inkommit med ett spontansvar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Motionärerna föreslår en utredning av möjligheten att påbörja en hög påbyggnad på den befintliga byggnaden Parkaden vid korsningen Regeringsgatan/Mäster Samuelsgatan i city.

Enligt Program för city som behandlades av stadsbyggnadsnämnden den 15 maj 2017 kan viss bebyggelse i speciella lägen eller fall adderas till stadssiluetten som kan bli synliga i ett mer övergripande perspektiv.

Parkaden ägs av ett privat fastighetsbolag. Om det skulle bli aktuellt kan frågan om en påbyggnad prövas inom gängse stadsbyggnadsprocess. Stadsledningskontoret kan dock konstatera att Parkaden anses ha högsta bevarandevärde och därför har blåklassats av stadsmuseet.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 8 juni 2017 att överlämna kontorens gemensamma tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ersättaryttrande gjordes av Susanne Wicklund (C), *bilaga 1*.

Exploateringskontoret och stadsbyggnadskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 11 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoren är positiva till att bygga både höga hus och trähus, men ställer sig avvaktande till en påbyggnad på Parkaden av framför allt två anledningar.

För det första är Parkaden blåklassad av stadsmuseet, vilket innebär att byggnaden anses ha högsta bevarandevärde. Kontorens preliminära bedömning är att en till- eller påbyggnad i allmänhet skulle vara svår att hantera och nu föreslagen skyskrapa i synnerhet.

För det andra slår programmet för City, som behandlades av stadsbyggnadsnämnden 2017-05-17, fast att befintliga landmärken i stadssiluetten ska värnas. Tillkommande bebyggelsen ska därför anpassas volymmässigt till de karaktärsskapande landskapselementen, som Brunkebergsåsen och vattenrummen, och stadens topografi ska vara fortsatt läsbar.

I speciella lägen eller fall kan viss bebyggelse adderas till stadssiluetten som kan bli synliga i ett mer övergripande perspektiv, som exempelvis Orgelpipan 6 (Continental och nya entrén till pendeltågsstationen mitt emot Centralstationen). Kontoren bedömer dock inte att läget eller funktionen för Parkaden i korsningen Regeringsgatan/Mäster Samuelsgatan vara ett sådant läge.

City omfattas också av riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården.

Om det i framtiden blir aktuellt med fler höga byggnader i City, pekar programmet mot västra City, där stadsmiljön lämpar sig bättre för höga hus.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 4 april 2017 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 mars 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Nedan kommenteras först de enskilda argumenten i motionen och sist förslaget i sig.

1. Staden behöver en genomtänkt strategi för att bygga höga hus

Kulturförvaltningen har länge påpekat behovet av en genomtänkt strategi för byggande i

Stockholms city för att ta ett helhetsgrepp kring förändringar och för att undvika ”ad hoc-lösningar”. En sådan strategi (eller program) håller för närvarande på att tas fram av stadsbyggnadskontoret. I en sådan strategi bör också olika förutsättningar för att bygga höga hus belysas.

Förvaltningen ser även positivt på att motsvarande strategier tas fram för andra delar av staden. Dessa strategier/program bör utgå från varje områdes specifika förutsättningar. Förvaltningen anser inte att det är lämpligt att utarbeta en fristående strategi för enbart höga hus.

2. Höga hus är bra för att utnyttja marken mer yteffektivt för till exempel parker och andra gröna rekreationsytor

Även om höga hus i sig inte tar mycket markyta i anspråk gör höjden att de skymmer och skuggar stora ytor. Det är särskilt påtagligt på de breddgrader vi befinner oss där den ofta lågt stående solen ger längre slagskuggor än i andra ”skyskrapestäder” som till exempel New York och Tokyo som ligger på samma breddgrad som Sydeuropa eller Nordafrika. Här finns ofta inte heller samma behov av svalkande skugga som på dessa breddgrader. Kring höga hus bildas ofta oönskade vindförhållanden som gör närmiljön blåsig och ogästvänlig. Det påverkar möjligheten att skapa attraktiva stadsrum i närheten av höga hus. Sammantaget innebär detta att kvaliteten på de ytor som finns kvar för parker och grönytor riskerar att bli låg.

3. Att bygga skysrapor i trä är hållbart för miljön

Trähusbyggande är intressant ur ett miljö- och hållbarhetsperspektiv (och har en mycket lång tradition även i Sverige). Staden arbetar redan i dag för att försöka öka andelen byggnader av trä – framförallt i nya stadsdelar med miljöprofil.

Med ökande hushöjd minskar dock de positiva miljöeffekterna – både för konventionella byggnader och byggnader av trä. Höga hus kräver mer byggnadsmaterial per byggd volym, mer energi och yta för vertikala transporter och de påverkas i högre grad av yttre klimatfaktorer som sol, vind och kyla. I vilken mån detta i ett livscykelperspektiv kan kompenseras av ökad täthet diskuteras.

Förslaget: Staden ska utreda möjligheten att påbörja byggnation av Trätoppen, en skyskrapa i trä som en påbyggnad på parkeringshuset Parkaden

Parkadens kulturhistoriska värden

Parkeringshus var en av modernismens mest symbolladdade och omdiskuterade nyheter i städerna. I Stockholm var ett tänkt system med ett stort antal parkeringshus ett viktigt inslag i 1960-talets planer för cityomvandlingen. Flera av dessa byggnader kom aldrig att realiseras. Av de som byggdes är Parkaden det enda som i dag till fullo bevarar sin funktion och sina fasader. Övriga har rivits eller genomgått omfattande ombyggnader. Det gör att Parkaden är den av dessa byggnader som på bästa sätt kan berätta denna del av Stockholms moderna historia. Även om vi i dag har en annan syn på bilismen är det viktigt att även den här delen av stadens historia bevaras och kan berättas vidare.

I Parkaden har det rationella parkeringshuset också kombinerats med en enkel men genial fasadkomposition som gjort det till en känd symbolbyggnad i staden.

Fastighetsägaren Hufvudstaden har precis påbörjat ett ambitiöst arbete med att renovera både butiksvåningen och byggnaden i övrigt som de själva förstår har ett stort symbolvärde i staden.

Konsekvenser av förslaget

Att bygga en så omfattande struktur som en skyskrapa på Parkaden skulle inte bara förändra dess utseende och sammanhang. Det skulle också kräva att byggnadens innandöme revs och bara lämnade kvar en tom kuliss av ett före detta parkeringshus. Om man förstår byggnadens värde är inget av detta önskvärt.

Höga byggnader påverkar inte bara sin närmiljö utan också en större omgivning. Rätt använda kan de fungera som landmärken för att markera viktiga platser och därmed bli orienteringspunkter för de som rör sig i en stad. Men nya byggnader kan också försvåra orienterbarheten och förståelsen av en stad om de placeras så att de skymmer eller konkurrerar med redan etablerade landmärken eller om de markerar platser som inte har samma betydelse för orienterbarheten. Kulturförvaltningen ser ingen anledning till att just den här platsen bör markeras med en hög byggnad.

Med anledning av ovanstående anser Kulturförvaltningen att förslaget att bygga en skyskrapa på parkerings- och affärshuset Parkaden är olämpligt.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 juni 2017 att överlämna kontorens gemensamma tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ersättaryttrande gjordes av Christina Linderholm (C), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets och exploateringskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 11 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Se exploateringsnämnden.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 april 2017 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ersättaryttrande gjordes av Susanne Wicklund (C), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 mars 2017 har i huvudsak följande lydelse.

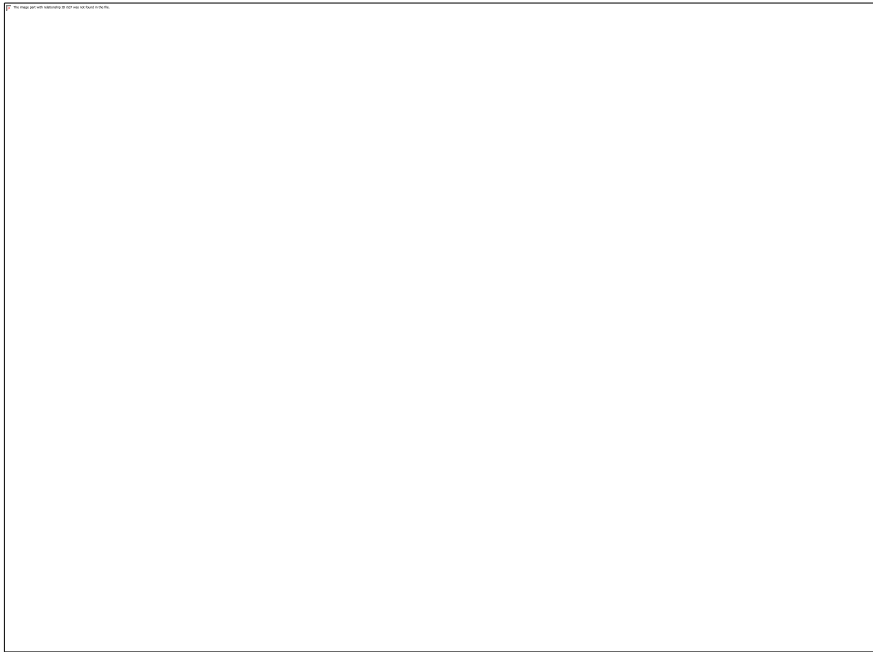

Inledningsvis skriver motionärerna att staden bör ta fram ett skyskrapeprogram. Centerpartiet har tidigare motionerat om skyskrapeprogram för Stockholm och förvaltningen har då framfört följande: ”I enlighet med Arkitektur Stockholm, tillägg till Stockholms översiktsplan och staden arkitekturstrategi, anser förvaltningen att väl placerade och genomtänkta skalförändringar genom exempelvis högre byggnader, kan gynna stadslivet men bör prövas som alla nybyggnadsprojekt utifrån sina förutsättningar, helhetskvaliteter och tillförda allmänvärden för stadens invånare. Förvaltningen anser därför att det inte behöver tas fram något nytt skyskrapeprogram, utan att förslag på högre byggnader i stadens utpekade tyngdpunkter ska prövas utifrån den enskilda platsens förutsättningar.”

Förvaltningen anser att detta redan sker. En ny typ av storskalig stadsförnyelse växer fram i de tyngdpunkter som pekas ut i Stockholms översiktsplan, bland annat på Nordvästra Kungsholmen, i Hagastaden och i Liljeholmen. Kista utmärker sig med fler byggnader över 100 meter och har lösgjort sig från den övergripande skalan. Denna utveckling visar att en förändring av rådande höjdskala kan prövas i utpekade tyngdpunkter och utvecklingsområden.

Den placering som motionen avser är på taket till en av stadsmuseet blåklassade byggnader. På stadsmuseets webb står att läsa att ”**Blått** är den högsta klassen och omfattar bebyggelse av synnerligen högt kulturhistoriskt värde. Kortfattat innebär blåklassificering att inga ingrepp i byggnaden får göras som ur kulturhistorisk synvinkel är ovarsamma, negativa för stadsbilden eller som förvanskar kulturhistoriska värden. Man kan säga att en blåklassad byggnad är ensam i sitt slag och skulle kunna motsvara länsstyrelsens fordringar för byggnadsminne.” Detta torde tolkas som att det inte är möjligt att bygga en ”trätopp” eftersom det innebär en kraftig förändring av husets hela uttryck.

Vid placering av en hög byggnad utifrån den enskilda platsen förutsättningar i detta läge ingår även gestaltningsmässiga övervägandet, som förhållandet till Hötorgsskraporna, de fem trumpetstötarna.

Förvaltningen anser att det är viktigt att undersöka och utveckla mer klimatsmarta byggnadsmetoder och konstruktioner som bidrar till att nå stadens miljömål enligt miljöprogrammet.

Angående att bygga i trä skriver brandskyddsföreningen bland annat följande:

Som en del i arbetet med att bygga klimatanpassat byggs allt fler trähus och kommuner och byggbolag i Sverige planerar för höghus, på vissa håll hela kvarter, i trä. Fram till 1994 var det inte tillåtet att bygga trähus med fler än två våningar p.g.a. brandrisken. Nya produkter och byggnadstekniker gör det dock möjligt att bygga trähus med hög brandsäkerhet. Dock finns fortfarande utmaningar eftersom det fortfarande är oklart exakt hur de nya konstruktionerna reagerar vid brand. Konstruktionsbränder är en utmaning för räddningstjänsten eftersom rasrisk medför att de inte kan gå in och släcka och då blir samhällskostnaderna snabbt mycket stora. Vindsbränder riskerar också att få mycket större spridning i husen än det gör i dag, när det inte finns något skyddande betongbjälklag. Även släckvatten ger stora skador på byggnaden. Forskning om brandsäkerhet i höga trähus pågår runtom i världen.

Förvaltningen kan inte ta ställning i frågan om brandsäkerhet, men vill påtala att det är en mycket viktig fråga som behöver hanteras.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Rådet till skydd för Stockholms skönhets yttrande daterat den 20 mars 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Skönhetsrådet delar uppfattningen som framförs i motionen att Stockholm saknar en strategi för stadens utveckling vad gäller höga hus och att hushöjder ofta prövas på ett ad hoc-liknande sätt, i synnerhet i citykärnan. En fokusering på och förtätning av citykärnan med skyskrapor ser rådet inte som en för Stockholm god lösning. Rådet anser att höga hus ska placeras där de tillför stadsmiljön kvaliteter och att principen bör vara de höga husen ska stärka stadens struktur och topografi så som WennerGren center, Skatteskrapan, Folksamhuset gör och som det planerade höghuset i Mårtensdal kommer att bli en fortsättning på. Därmed inte sagt att det inte kan vara möjligt att på andra platser uppföra höga hus för bostadsändamål.

En seriös debatt förtjänar också seriösa förslag. Att staden på olika sätt verkar för att hus, även höga hus, byggs i trä anser inte rådet inte vara kontroversiellt i sig. Men det bör ske på fastigheter som staden har rådighet över och på platser där höghuset blir ett tillskott i stadsmiljön. Motionens förslag att utreda möjligheten att bygga på ett befintligt parkeringshus på en av staden upplåten fastighet med tomträtt anser således rådet inte vara möjligt av flera skäl varför Skönhetsrådet avstyrker motionens förslag.

Hufvudstaden AB

Hufvudstaden AB:s yttrande daterat den 27 april 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Hufvudstaden AB ("Hufvudstaden") tackar för möjligheten att yttra sig över motionen.

Parkaden är en byggnad som uppfördes under 1960-talet efter den stora ökningen av biltäthet i Stockholm vid den tiden. Byggnaden innehåller cirka 800 parkeringsplatser och fungerar i huvudsak som parkeringsgarage till varuhuset NK och en stor del av Stockholm City.

Hufvudstaden har verkat som fastighetsägare i Stockholms innerstad i mer än 100 år. Som bolag ser vi positivt på att staden och dess byggnader utvecklas och förädlas. Det är naturligt att prioriteringar i stadsmiljön ändras över tid och därmed måste planeringen av byggnader följa med. En möjlig framtida utveckling är till exempel att andelen elbilar och självkörande bilar ökar och det kommer med stor sannolikhet att ställa nya krav på en parkeringsbyggnad.

Grundtanken som lyfts i motionen om att skapa en långsiktig strategi för hur Stockholms innerstad ska förtätas över tid är intressant. Hufvudstaden bidrar gärna i dessa viktiga diskussioner då vi kontinuerligt arbetar med utveckling av våra fastigheter och kringliggande stadsmiljöer. Exakt hur en påbyggnad av Parkaden skulle kunna se ut är en framtida fråga.

En komplikation i sammanhanget är att byggnaden idag står på mark med tomträtt. Detta gör investeringar osäkra eftersom förutsättningarna för tomträttsavgälder är mer kortsiktiga än en fastighetsinvestering i en äganderätt. Hufvudstaden som fastighetsägare föredrar att äga marken på vilken investeringar görs.

Hufvudstaden har flera gånger väckt frågan om att friköpa bland annat tomträtten för Parkaden. Ett sådant friköp skulle göra investeringar mer stabila och förutsägbara och därmed mer intressanta.

Byggnaden är idag blåklassad vilket vi tidigare upplevt har medfört begränsningar i möjligheterna att förändra fastigheten.

Hufvudstaden ser gärna en framtida påbyggnad av Parkaden, men det måste ske i samklang med befintlig byggnad och med en verksamhet som är kompatibel med den nuvarande. Hufvudstaden välkomnar en vidare dialog med Stockholms stad om hur byggnaden kan utvecklas i framtiden.

Samfundet S:t Erik

Samfundet S:t Eriks yttrande daterat den 8 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar att staden ska utreda möjligheten att bygga på parkeringshuset Parkaden med en skyskrapa i trä. Motionen har som bakgrund Centerpartiets i Stockholm motion 2016:53 och budgetförslag för 2017, där man föreslår ett skyskrapeprogram för Stockholms stad.

Mycket höga hus kan vara motiverade på vissa platser i Stockholm, men inte i den kulturhistoriskt värdefulla och redan tätbebyggda innerstaden, och allra minst i City.

Vi ser fram mot den angelägna strategiplan för cityområdet, som är under utarbetande av Stadsbyggnadskontoret, och förutsätter att den kommer att betona att de kulturhistoriska riksintressena ska respekteras – och då inte minst stadens siluett. Under senare år har flera alltför höga nybyggen och påbyggnader tillkommit i City, vilket Samfundet kritiserat i olika sammanhang.

Parkeringshuset Parkaden, i hörnet Regeringsgatan/Mäster Samuelsgatan, är privatägt (AB Hufvudstaden) och staden kan inte besluta om en påbyggnad. Däremot har staden kontroll över husets kulturhistoriska värden; Parkaden torde vara landets arkitektoniskt mest värdefulla parkeringshus.

Samfundet ser med glädje den pågående utvecklingen av en energieffektiv och säker träbyggnadsteknik, som indirekt också kan öka respekten för äldre träbyggnader. Vi ser fram mot kommande projekt med stora hus av trä i Stockholm, men vill betona att trä inte legitimerar byggandet av höga hus på olämpliga platser.

Reservationer m.m.

Exploateringsnämnden

Ersättaryttrande gjordes av Susanne Wicklund (C) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit exploateringsnämnden att tillstyrka motionen och att därutöver anföra:

Exploateringskontoret inleder sitt remissvar med att avfärda vår motion med syftning till värdet att bevara Parkaden. Vi finner det därför trist att de missat vår poäng med att utveckla parkeringshuset. Vårt förslag är just att bygga på en skyskrapa i trä som tar höjd på den tidstypiska brutalismen samt utvecklar fasadens nummerföljd. Det, om något, handlar just om att bevara byggnadens värden men samtidigt utveckla den i takt med samtiden – idag behövs fler bostäder än parkeringsplatser.

Kontoret skriver vidare att stadssiluetten bör bevaras i Stockholm, men att vissa undantag ibland krävs. Varför Trätoppen inte skulle kunna vara ett sådant undantag, särskilt när den föreslagna skyskrapan skulle tillföra många värden, framgår dock inte i remissvaret.

Avslutningsvis konstaterar kontoret att Stockholms innerstad omfattas av riksintresset, och att det därför vore olämpligt att bygga en skyskrapa där. För Centerpartiet framstår detta som märkligt, att bevarandet av Stockholms innerstad är ett riksintresse samtidigt som bostäder inte är det.

Vi tror istället att Trätoppen – som hyllats internationellt – skulle kunna bli ett nytt landmärke för ett modernt Stockholm. Skyskrapan skulle inte bara tillföra bostäder till City utan också markera värdet av att bygga högt och i trä – ett robust och hållbart material.

Stadsbyggnadsnämnden

Ersättaryttrande gjordes av Christina Linderholm (C) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit stadsbyggnadsnämnden att tillstyrka motionen och att därutöver anföra:

Stadsbyggnadskontoret inleder sitt remissvar med att avfärda vår motion med syftning till värdet att bevara Parkaden. Vi finner det därför trist att de missat vår poäng med att utveckla parkeringshuset. Vårt förslag är just att bygga på en skyskrapa i trä som tar höjd på den tidstypiska brutalismen samt utvecklar fasadens nummerföljd. Det, om något, handlar just om att bevara byggnadens värden men samtidigt utveckla den i takt med samtiden – idag behövs fler bostäder än parkeringsplatser.

Kontoret skriver vidare att stadssiluetten bör bevaras i Stockholm, men att vissa undantag ibland krävs. Varför Trätoppen inte skulle kunna vara ett sådant undantag, särskilt när den föreslagna skyskrapan skulle tillföra många värden, framgår dock inte i remissvaret.

Avslutningsvis konstaterar kontoret att Stockholms innerstad omfattas av riksintresset, och att det därför vore olämpligt att bygga en skyskrapa där. För Centerpartiet framstår detta som märkligt, att bevarandet av Stockholms innerstad är ett riksintresse samtidigt som bostäder inte är det.

Vi tror istället att Trätoppen – som hyllats internationellt – skulle kunna bli ett nytt landmärke för ett modernt Stockholm. Skyskrapan skulle inte bara tillföra bostäder till City utan också markera värdet av att bygga högt och i trä – ett robust och hållbart material.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Ersätтарыttrande gjordes av Susanne Wicklund (C) enligt följande.

Om jag hade haft yrkanderätt hade jag föreslagit att

1. Stadsdelsnämnden besvarar remissen utifrån sitt ansvarsområde.
2. I övrigt anförs följande.

Motionärerna yrkar på att staden utreder möjligheten att bygga en skyskrapa i trä på det befintliga parkeringshuset Parkaden i city (Regeringsgatan/Mäster Samuelsgatan).

Förvaltningen pekar på några olika saker i motionen:

Förvaltningen är enig med motionärerna vad gäller det stora behovet av att bygga bostäder vilket är ett huvudmål i den kommande översiktsplanen. Man anser också, precis som motionärerna, att det är eftersträvansvärt att bygga mer klimatsmart.

Eftersom parkeringshuset är blåklassat enligt stadsmuseet är det ”troligt” att det inte går att bebygga eller ändra. Det är något som vi har att förhålla oss till och pröva. Förvaltningen kan bara gissa att det inte går att genomföra, men inte ta ställning till det. Det blir en diskussion på ett annat plan, huruvida ett parkeringshus i centrala Stockholm ska anses vara av högsta kulturhistoriska värde. Det är nog inte många invånare i Stockholm eller turister som känner till denna kulturskatt.

Centerpartiet föreslår i sin budget ett skyskrapaprogram vilket förvaltningen inte anser behövs. Förvaltningen anser att man ska pröva från fall till fall. Dock omfattar inte denna motion skyskrapoprogrammet, det anges endast som information.

Vad gäller själva utformningen i trä hänvisar förvaltningen till brandskyddsföreningen. Precis som nämns i svaret finns det utmaningar men nya produkter och byggnadstekniker gör det fullt möjligt att bygga hus med hög brandsäkerhet. Förvaltningen påpekar mycket riktigt att man inte kan ta ställning i frågan om brandsäkerhet.

Frågan är då vad som är förvaltningens ansvarsområde och vad som är svaret på remissen/motionen. Jag anser att man har besvarat frågor på områden som inte ligger inom förvaltningens ansvar.